

Protokół przesłuchania świadka

Dnia 6 marca 1946r. p. Sedzia Okręgowy Siedczy II rejonu Sadu Okręgowego w Warszawie, Halina Werenka deleg. do Komisji Badania Zbrodni Niemieckich przesłuchała nizej wymienionego w charakterze świadka. Po uprzedzeniu świadka o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, oraz o znaczeniu przysięgi, Sedzia odebrał od niego przysięgę na zasadzie art. 109 k.p.k. poczem świadek zeznał co następuje:

Imię i nazwisko *Przefo Paradowski z domu Książek*
Data urodzenia *6-III-1894*
Imiona rodziców *Józef Książek i Antonina z Halimowicz*
Zajęcie *główny malarz, właściciel magazynu mebli ul. Elefanta 12, Elefantów 35*
Wykształcenie *VII oddziału szkoły powszechnej*
Miejsce zamieszkania *Królewska 8 m. 23*
Wyznanie *rymsko-katolickie*
Karalność *nie karany.*

- Si do 12 sierpnia 1944r. w czasie porobocia w warszawie mieszkającym przy ul. Elefantów Nr. 35 m. 15. W tym czasie w okolicy naszego domu teren był opuszczony przez porobocistów, przed 12 sierpnia 1944r. porobocisty wyszli się, a tego dnia staję się na teren teren Niemcy. O godzinie 17.30 wjechali przed nasz dom samochody z SS-mi i Ukraińcami. Tu ich było nie więcej jak kilkanaście w tym było i bardzo dużo. Pod porobocistami grupy niemieckiej wyšli na ulicę. Wyšliśmy z taboretami, grupy naszej niemieckiej na ulicę Salską. Dodał się i z chwila wyjechał z samochodów SS-mi i Ukraińcami zaczęli grabić ludności polską, odbierać rzeczy, wszelkiego rodzaju i co lepsze rzeczy. Na ulicy Salskiej dobiegła nasza grupa około 2000 do innych grup z ulicy Salskiej, Ogrodowej i Elefantów, i w ten sposób udowodniła duża grupa około 9000, prowadząca ulicę Salską i Wolską do kościoła św. Marii Magdaleny na ulicy Wolskiej. W tam o pierwszym kierunku prowadzić pod samą kościoła naszą. Poproszono nas, a gdy ktoś usławał Niemcy zabijali go na miejscu. Pierwszy kierunek pachołku...

...
 idący z dużą pochodem, który obecnie nie mógł jechać z Niemcami
 w Niemczech rozstrzelał w czasie pochodu willemsen osob. Leger
 na przedzie pochodu widzieliśmy dwie wille frupis
 kobiet niemieckich i dwóch idących z nami. Gdy wędrowaliśmy
 w ulicy walsue na dziedzi brady już nie poprzedzanie
 brupy, ale po wille i jedne na drugich. Wylądowaliśmy
 na trasie Lennu-Walsue - koniec w. Walsuejce mogłam
 widzieć około 1000 frupis. I koniec w. Walsuejce
 Non transport que Brunen wstet wyjazd do Amiburge,
 du. Walsuejce segręje. Niemcy, kobiety z dziećmi
 osiadł w chorze wamym w Amiburge, kobiety samotne
 wyjazd do choru w Ravensbrück. Jakiś los spotkał
 się z nami, dziewczyny nie widać. Opowiadał mi uszy
 który był razem z moim mężem Janusey Duboruce
 razem. Obecnie w Stambierowskiej nr. 7, w przed rejsem
 Amiburge przez Amiburg, Amiburg, Niemcy rozstrzelał
 wyszczelnionych Niemców w lesie w okolicy Pritroale.
 Słazi mi podobno był bardzo słaby i dny du przed zabiciem
 chorzech, był nieśmiały na rzuce koleją. Mnie razem
 z całym transportem w Amiburge, który rejestrował
 cały proces, przewieziono do choru w Ravensbrück. Te
 ostatni transport przewoził tego nie widać. W Amiburge
 do Ravensbrück brada 2 dni, w czasie których nie można
 mieć czasu do jedzenia: Podróż była ciężka, jechaliśmy
 w wagonach ostrych, po 60 osób w wagonie, nie ubrać się.
 w Ravensbrück nie słyszeliśmy gestapo, który
 nymannice, białe poproszę przedzielić do choru w Amiburg.
 w chorze w Ravensbrück oprowadzono nas na górę, ogrodnicy,
 Janusey Duboruce

wzięcia obywateli, dano ubranie z kurtkami i rękawicami, ubranie
 numer 1; winiela krawaty, deski numer 56809.
 wiadomości o naszym kierunku, w pasy na kłosa z prądu ied
 wiadomości, widnieje naszymi winiela oraz nr. 56809. Dopiero
 potem wzięto nas do sali i dano po kubek wody i chleba.
 Było nas w sali 600 osób po jednej stronie stołu, po drugiej
 stronie rozdzielonej korytarzem, bliżej jednego odpočinu
 drugiej 600 osób. Po kilku dniach odjechał na rewizję, robiono
 przez gestopowców i 11-miu. Rewizja to stacjnie przegladanie
 przeglądanie. Mój numer gestopowca wpisat sobie, oraz numer
 wstadej 17 letniej francuzki. Stubowe nie puszczono odpowiedzi
 mi i wernu, miue do pracy. Po kilku dniach wstetam
 wernu, przez stubow, ubranie wosta mi robcie wone z wernu
 i wdeci na do kagrowego szpitalu k. w. wernu. Tam w aptaku
 w poczestku szpitalu na około 60 osób wernu narodowosci.
 mnie, 4-y Holenderki, 4 Rumuni, 2 Ukraińcy i 1-3 Francuzki
 wernu ich nie puszczam, potoczni o jednej grupie (wernu
 spisali swoje numery). Przynta o g. 9.30 sanitaryjne Niemce
 i wupstam wstetam z moji grupy i miue otata po 9
 pigutek, z tych 4-y o miade 5 bratych i karate zmetenci
 a po pie wode. Poca dano mi pigutek, iownego rodzaju
 do wiadomości miade na odbyci tego miwren. Po pigutek
 dostetam torzi. Zaruzetam i potocznie pigutek potoczam
 tylko 8, a jedna wstetam i wernu swneni. Wdeto mi na
 potem wblinzi do klawu - wernu ni narodowosci cesniej, ubranie
 z pigutek dlosety mi dajz pigutek, przycu o wstetam
 pigutek. Wernu wyposiuta mi i wernu wloctnie o wone
 na podstawi wernu, powni te pigutek dajz na wone i gnu
 wstetam ubranie moja byj badane, po tych pigutekach bawonyce ma

roztupili do rękaw, podłoknice i do rękaw, niaw. Co mi
 roztupiliawo nie widać. Jedno z ułamków kopy - pełne
 miotła i dawno mi orodzi reszcie, bym wydeba
 swoje ubrania w konspiracji. W rzeczywistości nie przeobrazi
 w żadnej organizacji podziemnej. Opiera roztupiliawo, roztupiliawo
 opatrunki mojej nogi, zberając kopy. Wodze ramu
 były wlezi obierania. Po dwóch tygodniach te same 180
 kópek co myje chędo do oszczędnie z Ravensbrücke
 wstąpi odestanie do oboru w Buchenwaldzie. Transport
 jednak poizjejen dwa dni, na potome drogi nie jękiej
 stęży łobnicy niemieckiej doli usm po dawstam chędo
 i po nulance kopy. W obore w Buchenwaldzie wprowadzono
 nas pod namiot i najpród spisano personalie. Następnie
 pojedynczo brano nas onejstkich na reszcie pojedynczo.
 Przed resztem zrobiono mi roztupiliawo w uszu, i w dym
 palec w nogi (na tej nodze obieranie schodzę mi paszokcie)
 w czasie reszcie model reprezentam i dawstam
 w Amiburgu w izmirawesem gorędo. Wtedy ostędu
 ora badano mnie w Buchenwaldzie. W obore
 w Buchenwaldzie bydam 2 tygodnie i 9 dni.
 W obore brano w izmirawesem do cęlich rękot: do pykawa
 kaganu z piaskiem. Je w tym czasie nie pracowałam,
 bydam upędnie brudadna. Po 2 tygodniach i 9 dniach
 dędo usm non transport do transportu 600 Francuzów
 i jęstano do oboru w Ravensbrücke. Tutaj zadano nas
 w 26 bloku, i mi brano ani na badanie ani na
 do izmirawesem. Kobyły z nonej transportu brano tutaj

do roboty przy wozieniu piasku. Ja pracowałem nie uszytych
 przemyśleń na bloku. Po 7-tych tygodniach wprowadzono
 cały blok i odbył się przegląd urobku przez Kowalskiego
 z Dachau. Kowalski to Polak z cyrkiem i wesołym (uśmiechniętym)
 wybrał pracownika do fabryki i fabryki, co się
 odnotowało nie przeszkadzało do domu publicznego, choć
 nie pracuje. W bloku było nas 100 robotników. Przy przeglądzie
 należało oglądać palce, oczy, gardło, uszy i nogi.
 W czasie tego przeglądu jeden z Niemców powiedział u
 mnie przy pracy uszy i napisat to sobie, potem
 z Dachau uszy przywrócić mi wyjeżdża. Do Dachau
 wyjechał transport 100 robotników, w ten sposób
 tylko z naszego bloku. Techniczny przyszedł
 5 dni, bez jedzenia i wody. Pili wodę z kranu
 Richter i gestapowcy. Richter bił nas, nie dawał nam
 ani jesi, ani wody abyśmy nie przynudziły się o pić
 w noc. Krzyknęło nas "polskie bandytki".
 Maledywny i osłabienie. W oborze z Dachau, najgorsze
 wprowadzono nas do uspienia, potem dostaliśmy gorzki
 kawy i miski, a następnie dali nam jesi ciemne i ciemne
 na stół i po uwarzeniu chleba. Następnie dostaliśmy
 przygotowanie kwarantanny, w czasie której nie brano
 nas do pracy. Komendant oboru wtedy był z pochodzenia
 Szwajcar (nie wiem nie pamiętam) był dobry dla
 Polaków. Po trzech tygodniach wrócił nas do pracy
 w fabryce amunicji. Tam przebywałem do grudnia. W d. 1-XII-1944
 wrócił mnie do szpitala k.w. w Berlinie. Tutaj zrobili porządki
 mi i było przesłaniem roentgenem. Zmianę tego zaprowadzono
 mnie na szpital gdzie stał fabryk genetyczny. W czasie mi
 z Paderborna

...obchod de uspe. Na chiatam se, respic, wyfo wedy
 sity. Bytkerij gny tym dobor. Meme Bergend
 Pelsy kmane - gnytygda, Bydsonny, z. Poniara, poudo
 dwid leony Rony. Opro Bergende wny byli ubrali
 w pasiarech. Bergend po ulemem swiadectw mi i
 byd poddalo ntuernemu zapodniemiu. Pdoz oblenych
 gwelomscyt. Site emunone miie do potornie na us
 hotelu. Zapodniemio dokousi strykawce. Trweto do
 ze dwie godziny. Recywie poutam na w cigy, kraitam
 miesieczek. Po trzech miesieczek, wbec krowalew godlonych
 swerowes miie row na gwelofelnie, zamiat utorego
 derbi Bergend zwbi mi swobanue, palem gna 3
 gnygodni leiatam w rewie. Ddaje jemie i po ntuernem
 zapodniemiu dr. Bergend wyjat mi 6 kera i 6 zbori amunicji
 plazynowych. Po wyzdrowieniu bydam wptane do febylu w
 do pracy. Gdy obliety se wplye amerykanstie
 w kwetniu 1945r., potow, potet z uenijeh grupy
 w licbie okolo 350, wptano transportem w gory szwalskie
 gdzie jze stynotam odbite se czeruncje. ~~Has~~ grupe nong
 poudo, w obre o liabre 214 kobiet (je widh liabie)
 miayo stracic w obre 23 kobcie. Skierowan...
 grupe do szwalskie w podriemiu, gdzie pracowalij gny
 w gorie amunicji, ai do 12 meje 1945r. w dniu tym
 uodchili na Amerykanie. Stynotam i 55-letni
 informowali i 40-oseb pracujcyh gny amunicji se
 w swianestiu szwalskym he do uprotne wrenie.
 Amerykanie wprostodili z grupy 40 byles 16 kob i 24
 zuzoty ~~odcypas~~ w sachen miatam nune 10 14 Odcypas
 chuzlow "mizien" "odprawchili" zwban " 315 " w " 40 okt " odcypas
 20 " 10 okt " 80 " " 40 okt " " uue"
~~Yury Bergend~~ po ydnie...